

УДК [69.059.7:711.4]:373.2

DOI: 10.30838/J.BPSACEA.2312.231018.37.309

ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ РОЗШИРЕННЯ МЕРЕЖІ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ПІД ЧАС КОМПЛЕКСНОЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ МІСЬКОЇ ЗАБУДОВИ

КРАВЧУНОВСЬКА Т. С.¹, *д-р техн. наук, проф.*,

РАЗУМОВА О. В.², *канд. техн. наук, доц.*,

ДАНИЛОВА Т. В.³, *канд. техн. наук, доц.*,

МІШИНА Ю. Є.⁴, *асп.*

¹Кафедра планування та організації виробництва, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (067) 635-36-08, e-mail: kts789d@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0986-8995

²Кафедра архітектури, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (067) 636-78-79, e-mail: o.v.raz888@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-8342-2636

³Кафедра планування та організації виробництва, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (050) 454-68-88, e-mail: piop@mail.pgasa.dp.ua, ORCID ID: 0000-0002-0297-9473

⁴Кафедра архітектури, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (067) 561-14-03, e-mail: mishyna982@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-8163-7369

Анотація. Постановка проблеми. Перевантажені дитячі садки, які переважно розташовані у спальних районах міст, становлять 60 % від загальної кількості. Проблему становить нерівномірність розташування дошкільних закладів та відставання їх будівництва у нових житлових масивах, а також виведення деяких закладів із сфери діяльності в районах існуючої забудови. **Мета статті** - обґрунтування доцільності розширення мережі дошкільних навчальних закладів під час комплексної реконструкції міської забудови. **Висновок.** Для створення умов нормативної забезпеченості дітей дошкільними закладами необхідне повернення площ переданих в оренду дитячих садків, збільшення обсягу будівництва нових та модернізація існуючих. Необхідно проводити моніторинг будівель дитячих закладів, що наразі не використовуються за призначенням, але відповідають санітарним вимогам за площею території та умовами дотримання радіусів доступності, з подальшим розглядом можливості відновлення їх основної функції та відповідною компенсацією організаціям на площах існуючої забудови.

Ключові слова: комплексна реконструкція; соціальна інфраструктура; об'єкти громадського обслуговування; дошкільний навчальний заклад; організація будівництва

ОБОСНОВАНИЕ ЦЕЛЕСООБРАЗНОСТИ РАСШИРЕНИЯ СЕТИ ДОШКОЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ ПРИ КОМПЛЕКСНОЙ РЕКОНСТРУКЦИИ ГОРОДСКОЙ ЗАСТРОЙКИ

КРАВЧУНОВСКАЯ Т. С.¹, *д-р техн. наук, проф.*,

РАЗУМОВА О. В.², *канд. техн. наук, доц.*,

ДАНИЛОВА Т. В.³, *канд. техн. наук, доц.*,

МИШИНА Ю. Е.⁴, *асп.*

¹Кафедра планирования и организации производства, Государственное высшее учебное заведение «Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры», ул. Чернышевского, 24-а, 49600, Днепро, Украина, тел. +38 (067) 635-36-08, e-mail: kts789d@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0986-8995

²Кафедра архитектуры, Государственное высшее учебное заведение «Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры», ул. Чернышевского, 24-а, 49600, Днепро, Украина, тел. +38 (067) 636-78-79, e-mail: o.v.raz888@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-8342-2636

³Кафедра планирования и организации производства, Государственное высшее учебное заведение «Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры», ул. Чернышевского, 24-а, 49600, Днепро, Украина, тел. +38 (050) 454-68-88, e-mail: piop@mail.pgasa.dp.ua, ORCID ID: 0000-0002-0297-9473

⁴Кафедра архитектуры, Государственное высшее учебное заведение «Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры», ул. Чернышевского, 24-а, 49600, Днепро, Украина, тел. +38 (067) 561-14-03, e-mail: mishyna982@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-8163-7369

Аннотация. Постановка проблемы. Перегруженные детские сады, расположенные, в основном, в спальнях районах городов, составляют 60 % от общего количества. Проблемой является неравномерность расположения дошкольных учреждений и отставание их строительства в новых жилых массивах, а также

выведение некоторых заведений из сферы деятельности в районах существующей застройки. **Цель статьи** - обоснование целесообразности расширения сети дошкольных учебных заведений при комплексной реконструкции городской застройки. **Вывод.** Для создания условий нормативной обеспеченности детей детскими дошкольными учреждениями необходим возврат площадей переданных в аренду детских садов, увеличение объема строительства новых и модернизация существующих. Необходимо проводить мониторинг использования зданий детских учреждений, на сегодня не используемых по назначению, но соответствующих требованиям по площади территории и условиям соблюдения радиусов доступности, с последующим рассмотрением возможности восстановления их основной функции и соответствующей компенсацией организациям на площадях существующей застройки.

Ключевые слова: комплексная реконструкция; социальная инфраструктура; объекты общественного обслуживания; дошкольное учебное заведение; организация строительства

SUBSTANTIATION OF THE EXPEDIENCY OF THE EXPANSION OF THE NETWORK OF PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE COMPLEX RECONSTRUCTION OF URBAN DEVELOPMENT

KRAVCHUNOVSKA T. S.¹, *Dr. Sc. (Tech.), Prof.*

RAZUMOVA O. V.², *Cand. Sci. (Tech.), Assoc. Prof.*

DANYLOVA T. V.³, *Cand. Sci. (Tech.), Assoc. Prof.*

MISHYNA Yu. Ye.⁴, *Ph. D. candidate.*

¹ Department of planning and organization of production, State Higher Educational Establishment «Prydniprov'ska State Academy of Civil Engineering and Architecture», 24-a, Chernyshevskoho str., Dnipro, 49600, Ukraine, tel. +38 (067) 635-36-08, e-mail: kts789d@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0986-8995

² Department of architecture, State Higher Educational Establishment «Prydniprov'ska State Academy of Civil Engineering and Architecture», 24-a, Chernyshevskoho str., Dnipro, 49600, Ukraine, tel. +38 (067) 636-78-79, e-mail: o.v.raz888@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-8342-2636

³ Department of planning and organization of production, State Higher Educational Establishment «Prydniprov'ska State Academy of Civil Engineering and Architecture», 24-a, Chernyshevskoho str., Dnipro, 49600, Ukraine, tel. +38 (050) 454-68-88, e-mail: piop@mail.pgasa.dp.ua, ORCID ID: 0000-0002-0297-9473

⁴ Department of architecture, State Higher Educational Establishment «Prydniprov'ska State Academy of Civil Engineering and Architecture», 24-a, Chernyshevskoho str., Dnipro, 49600, Ukraine, tel. +38 (067) 561-14-03, ORCID ID: 0000-0001-8163-7369

Annotation. Formulation of the problem. Overwhelmed kindergartens, located mainly in residential areas of cities, make up 60% of the total. The problem is the uneven location of preschool establishments and the delay of their construction in new residential areas, as well as the removal of some establishments from the sphere of activity in the areas of existing development. **Purpose of the article.** Substantiation of the expediency of the expansion of the network of preschool educational institutions in the complex reconstruction of urban development. **Conclusion.** In order to create conditions for the normative provision of children with preschool institutions, it is necessary to return the areas which were leased for kindergartens, the increase in the volume of new constructions and the modernization of existing ones. It is necessary to monitor the use of the buildings of children's institutions that are not currently used for their intended purpose, but meet the relevant requirements for the area of the territory and the conditions for compliance with the radius accessibility, with subsequent consideration of the possibility of restoring their main function and appropriate compensation to the organizations in the areas of the existing buildings.

Keywords: complex reconstruction; social infrastructure; public service objects; preschool educational institution; organization of construction

Постановка проблеми. Формування якісного довкілля та створення сприятливих умов життєдіяльності людини, які враховують її потреби, запити та інтереси, складає основу соціально-економічної ефективності та сталого розвитку міських поселень [1–4; 6; 7; 18; 19].

Розвиток та ефективне функціонування об'єктів соціальної інфраструктури багато в чому визначає рівень і якість життя населення, формуючи ключові показники для розрахунку рейтингу розвитку регіону або країни. Один із таких показників

забезпеченість населення об'єктами соціальної інфраструктури, який розраховується на підставі трьох параметрів:

- кількість студентів, що навчаються в державних вищих навчальних закладах на 1 000 чоловік населення;
- кількість дитячих садків і шкіл на 1 000 чоловік населення;
- кількість спортивних майданчиків на 1 000 чоловік населення [12].

Не менш важливий показник, що характеризує якість життя і рівень розвитку людського потенціалу – це ступінь освіченості населення та доступність освітніх послуг [15].

Однією з обов'язкових умов існування високорозвиненої сучасної держави бачиться наявність ефективної системи освіти і виховання дітей та молоді.

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку нашого суспільства освіта стає пріоритетним напрямком державної політики України.

До основних ланок системи освіти України належать дошкільна, загальна середня, професійно-технічна, вища та позашкільна освіта, а також аспірантура та докторантура.

Таким чином, в Україні освіта визнається однією з найважливіших складових системи загальнолюдських цінностей.

В останні роки в системі освіти відбулися значні зміни, пов'язані зі змінами економічних умов і переходом до ринкової економіки.

Наразі відмічається стабільне зростання народжуваності, разом із цим збільшився попит у послугах дошкільної освіти.

Виникли черги в дошкільні навчальні заклади (ДНЗ), оскільки кількість ДНЗ в країні не дозволяє повною мірою задовольнити потреби населення, а їх наповнюваність перевищує допустимі норми.

Ситуація, що склалася, в першу чергу пов'язана зі скороченням кількості ДНЗ, яке було зумовлене, з одного боку, спадом народжуваності, характерним для кінця ХХ – початку ХХІ століття, і зі збільшенням тривалості декретної відпустки матерям по догляду за дитиною після досягнення нею трирічного віку, з іншого боку, з 1992 р. процес скорочення ДНЗ посилювала соціально-економічна криза, наслідком якої стало важке економічне становище і навіть банкрутство підприємств, які утримували відомчі ДНЗ. Таким чином, майже половина міських дитсадків припинила своє існування. Ці будівлі підлягали

перепрофілюванню і використовувалися на законній юридичній основі як офіси приватних фірм, стоматологічні клініки, автошколи, юридичні контори, комп'ютерні клуби, об'єкти фонду державного майна, комунальні установи тощо [16].

З іншого боку, нове будівництво в більшості міст України здійснюється в ущільненій міській забудові, в умовах реконструкції житлових мікрорайонів (кварталів). Модернізується наявний житловий фонд, будуються нові багатоквартирні комплекси. Збільшується навантаження на існуючі об'єкти ДНЗ, що часто не відповідають запитам мешканців і сучасним вимогам до комплексного формування системи обслуговування [8].

Аналізуючи розвиненість мережі дошкільної освіти, недостатньо оцінювати лише кількість об'єктів, необхідно також враховувати потребу в послугах, доступність і динаміку короткострокового і довгострокового попиту [12].

Згідно з даними Державної служби статистики України, ще в 1990 р. в Україні функціонувало понад 24,0 тис. ДНЗ, тоді як вже в 2004 році ця цифра впала до 14,9 тис., а в 2013 р. кількість дошкільних навчальних закладів становила 16,7 тис. одиниць. За період 2004-2013 рр. кількість ДНЗ збільшилася на 8 %, тобто відмічається незначне збільшення їх мережі.

Починаючи з 2014 р. статистичні дані наводяться без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини зони проведення операції об'єднаних сил, і на травень 2017 р. кількість садочків усіх форм власності, типів і підпорядкування становила 14,9 тис. одиниць, а охоплення дітей, які їх відвідують, становить в середньому по Україні близько 55 %.

Проблема забезпечення населення України мережею ДНЗ залишається відкритою. В чергах в українські дитячі садки перебувають майже 47 тис. дітей, також зберігається тенденція перевантаженості. Незначне збільшення кількості ДНЗ (на 8 %), говорить про

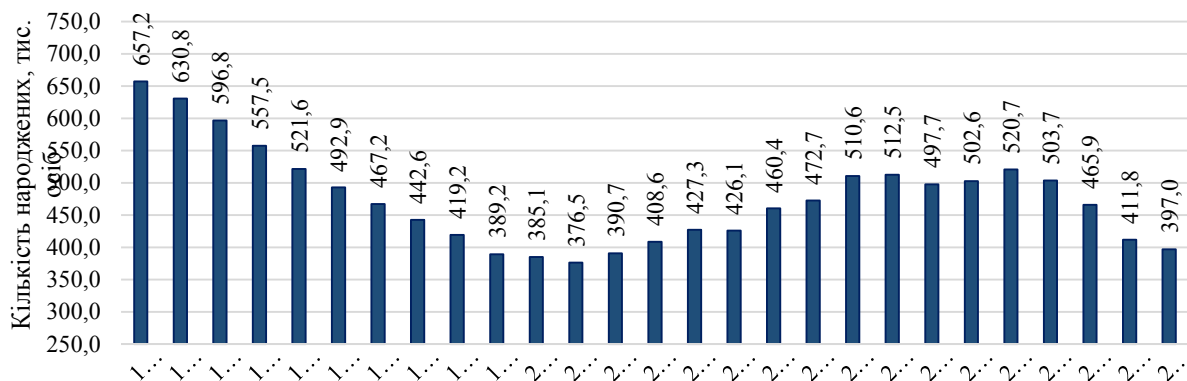
старіння таких об'єктів, адже основна частина функціонуючих садков була побудована в 60-80-ті роки ХХ століття.

Аналіз публікацій. Як свідчить аналіз публікацій [9; 13; 17], в системі громадського обслуговування основною проблемою становить нерівномірність її розвитку в окремих районах та планувальних зонах міст, недостатня забезпеченість дитячими дошкільними установами, школами, об'єктами фізичної культури і спорту, установами культури й дозвілля у новозбудованих масивах.

Перевантажені дитячі садки, які переважно розташовані у спальних районах міст, становлять 60% від загальної кількості. Проблема полягає в нерівномірності розташування дошкільних закладів та відставанні їх будівництва у нових житлових масивах, а також виведенні деяких закладів із сфери діяльності у районах існуючої

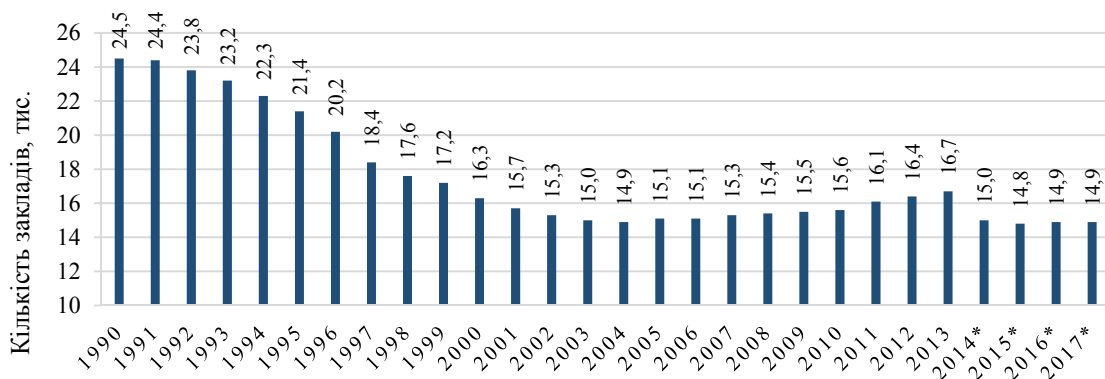
забудови. Протягом останніх двох років проводиться реорганізація шкіл-дитячих садків у дошкільні заклади освіти.

Отже, збалансовий розвиток міст зумовлює необхідність створення умов безперервного функціонування та постійного розвитку соціальної інфраструктури, що передбачає, зокрема, наявність достатньої кількості дошкільних навчальних закладів, у тому числі за рахунок як будівництва нових дошкільних навчальних закладів під час вторинної забудови міст, так і під час комплексної реконструкції міської забудови. Особливо важливо це у зв'язку з тим, що, розглядаючи проблеми комплексної реконструкції міської забудови, переважну увагу спеціалісти приділяють реконструкції будівель, а об'єкти соціальної інфраструктури залишаються поза увагою.

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополь та частини зони проведення операції об'єднаних сил

Рис. 1. Кількість народжених в Україні в період 1990-2016 рр., тис. осіб

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополь та частини зони проведення операції об'єднаних сил. У 1990-2014рр. враховані дошкільні навчальні заклади, які не працювали протягом року або більше з будь-якої причини, починаючи з 2015р. – заклади, які працювали протягом року.

Рис. 2. Кількість дошкільних навчальних закладів в Україні

Мета статті - обґрунтування доцільності розширення мережі дошкільних навчальних закладів під час комплексної реконструкції міської забудови.

Результати досліджень. Доступність для кожного громадянина освітніх послуг, що надаються системою дошкільної освіти, закріплена законодавчо в статті 3 Закону України «Про дошкільну освіту» [1]. Проте останнім часом забезпечення доступності дошкільної освіти стало одним із найважливіших завдань держави, виконання якого впливає не тільки на систему освіти, а й на соціально-економічну ситуацію в країні.

Ситуація на ринку дошкільної освіти багато в чому залежить від чисельності дітей дошкільного віку і від тенденції її зміни.

Проблема нестачі місць у ДНЗ, яка виникла сьогодні в Україні, пов'язана, в першу чергу, зі скороченням числа дошкільних організацій, яке відбулося на тлі спаду народжуваності в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.

У 1990-х роках число дітей дошкільного віку зменшувалося, в цей час відмічається значний спад народжуваності, аж до 2001 р. (рис. 1), коли число народжених дітей склало 376,5 тис. осіб, що практично вдвічі менше порівняно з 1990 р. – 657,2 тис. осіб [14].

У зв'язку з фінансовою неспроможністю утримувати напівзаповнені установи, багато дитячих закладів були закриті і перепрофільовані під інші функції. Скорочення кількості ДНЗ здійснювалося за рахунок ліквідації дитсадків, перепрофільовання (шляхом надання приміщень під початкові класи шкіл або комерційним структурам) і приватизації цих установ (рис. 2).

На рисунках 3 та 4) наведено дані про кількість місць і кількість дітей в ДНЗ України [11]. Шляхом накладення графіків на рисунках 5 виявлено критичні області із забезпеченості дітей місцями в дошкільних навчальних закладах, в яких можна простежити тенденції зміни попиту на

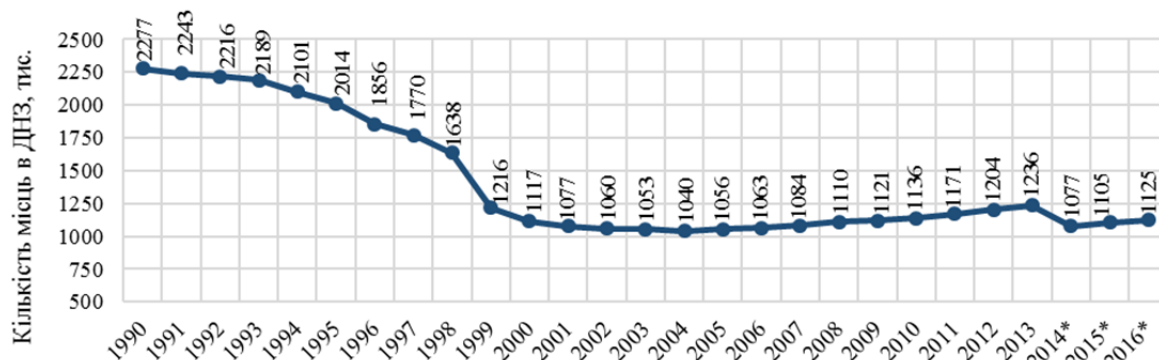
послуги дошкільної освіти. Найвищі показники забезпеченості дітей кількістю місць в ДНЗ спостерігалися в період 1991-2004 рр. (рис. 5, область 1), кількість дітей була значно меша, ніж кількість місць у ДНЗ. Ця ситуація була характерна для періоду спаду народжуваності в Україні, зниження попиту на послуги дошкільної освіти та відповідно скорочення кількості садочків (рис. 2). Переломний момент припав на 2005 р., коли кількість дітей дошкільного віку і кількість місць в ДНЗ перебували практично в балансі, з наявністю невеликої кількості резервних місць на перспективу. Але починаючи з 2005 р. і до цього часу в Україні відмічається стабільне зростання народжуваності, а разом із тим населення зіткнулося з нестачею кількості місць в ДНЗ (рис. 5, область 2).

Починаючи з 2002 р. народжуваність в Україні поступово стала збільшуватися. Однак, якщо кількість дітей з 2002 р. почала зростати, то кількість ДНЗ продовжила скорочуватись до 2004 р. (рис. 2) [11].

До кінця 2000-х років, коли покоління 1980-1985 рр. досягло репродуктивного віку, спостерігалось деяке збільшення народжуваності, що спровокувало зростання попиту на послуги дошкільних установ. Виникли черги, оскільки кількість дитсадків у країні не дозволяла повною мірою задовольняти потреби населення.

Перший час питання нестачі кількості місць у ДНЗ вирішувалось шляхом ущільнення груп, що часто перевищувало допустимі норми. Починаючи з 2005 р. вводяться нові місця, що проявилось в збільшенні охоплення дітей установами ДНЗ, але при цьому збереглася тенденція переповненості груп за кількістю дітей в розрахунку на 100 місць (табл. 1). У таблиці 1 наведено дані Державної служби статистики України на кінець 2015 року, коли в Україні працювало 14,8 тис. дошкільних закладів різних типів на 1 105,0 тис. місць, які відвідувало 1291,2 тис. дітей, що на 3,7 тис. осіб менше порівняно з 2014 роком.

Найбільша переповненість груп у ДНЗ Рівненській та Івано-Франківській областях спостерігається у Львівській, Волинській, (табл. 1).

У 1990-2014 рр. не враховані місця у дошкільних навчальних закладах, які не працювали протягом року або більше з будь-якої причини.

Рис. 3. Кількість місць у дошкільних навчальних закладах України

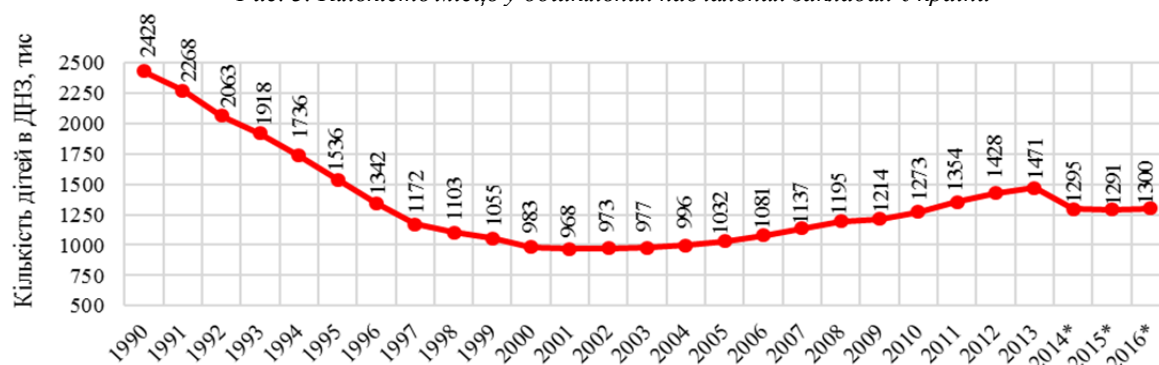

Рис. 4. Кількість дітей в дошкільних навчальних закладах України

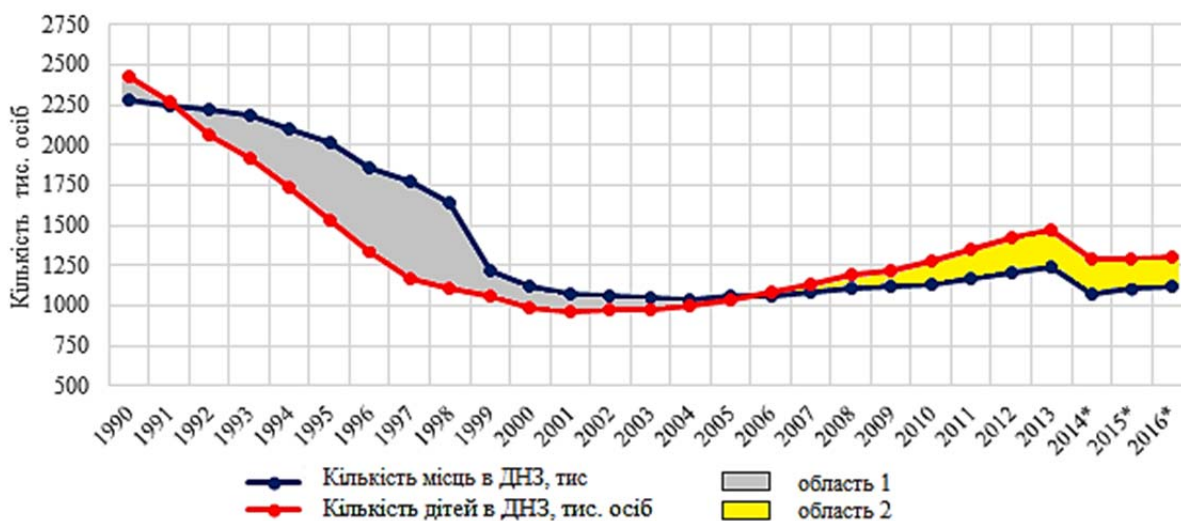

Рис. 5. Співвідношення динаміки наявності існуючих місць у дитячих закладах із кількістю наявних у них дітей у 1990-2016 рр.

За статистичними даними Міністерства освіти і науки України, на кінець 2017 р. в Україні працювало 14 907 дошкільних навчальних закладів різних типів із кількістю місць 1 140,6 тис. (на кінець

2016 р. відповідно 14 949 установ і 1 124,9 тис. місць). Кількість дітей у них становила 1303,8 тис. осіб (на кінець 2016 р. – 1 300,1 тис. дітей).

Таблиця 1

Наповнюваність груп у ДНЗ на кінець 2015 р.

Області	Кількість закладів, од.	В них		Кількість дітей у розрахунку на 100 місць, осіб
		кількість місць, од.	кількість дітей, осіб	
Україна	14 813	1 105 029	1 291 207	117
Вінницька	777	50 181	56 261	112
Волинська	483	27 274	37 882	139
Дніпропетровська	964	100 683	113 870	113
Донецька*	559	57 623	55 118	96
Житомирська	687	39 041	46 568	119
Закарпатська	572	37 504	47 476	127
Запорізька	522	48 437	57 407	119
Івано-Франківська	402	25 736	33 621	131
Київська	735	64 159	69 806	109
Кіровоградська	508	30 042	32 570	108
Луганська*	237	14 618	14 998	103
Львівська	783	48 529	70 350	144
Миколаївська	568	36 234	42 439	117
Одеська	756	62 013	74 591	120
Полтавська	619	37 739	47 871	127
Рівненська	510	30 143	41 081	136
Сумська	516	33 383	37 301	112
Тернопільська	577	27 216	31 769	117
Харківська	712	73 560	79 014	107
Херсонська	468	37 293	37 671	101
Хмельницька	784	40 075	46 847	117
Черкаська	664	41 936	43 186	103
Чернівецька	379	25 468	32 183	126
Чернігівська	435	26 804	31 107	116
м. Київ	596	89 038	110 220	124

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополь та частини зони проведення операції об'єднаних сил

Незважаючи на велику кількість і різноманітність типів закладів дошкільної освіти, діти з різних регіонів мають нерівномірну забезпеченість місцями. Одним із напрямків вирішення проблеми дисбалансу і нестачі місць у закладах дошкільної освіти було введення електронної черги – відкритого і прозорого сервісу для запису до дошкільних навчальних закладів, що дозволило частково вирішити проблему, надавши рівні можливості всім дітям незалежно від можливостей їх батьків.

За даними на травень 2017 р., проблема повністю вирішена тільки в Житомирській області, де в черзі немає жодної дитини. Задовільна ситуація склалася в Кіровоградській, Сумській, Чернігівській, Луганській, Івано-Франківській та Донецькій областях, де в черзі перебуває менше тисячі дітей. Практично збалансована ситуація в Черкаській, Київській, Харківській і Вінницькій областях (від 100 до 110 дітей на 100 місць). Однак в Одеській області претендують на місце в закладах дошкільної освіти 18 910 дітей, в Києві – 11 134 дитини, в Закарпатській – 6 000 дітей. Проте в деяких областях у закладах дошкільної освіти є вільні місця, наприклад, у Луганській (90 дітей на 100 місць), Донецькій (97 дітей на 100 місць) або Херсонській (97 дітей на 100 місць) [10].

У більшості регіонів України в закладах дошкільної освіти залишається певна нестача місць, а саме: в Івано-Франківській області (131 дитина на 100 місць), у Львівській області (129 дітей на 100 місць), в Полтавській області (127 дітей на 100 місць), у Волинській області (126 дітей на 100 місць), інших областях, а також у м. Київ (125 дітей на 100 місць).

На початок 2018 р. майже у всіх регіонах країни зберігалась тенденція перевантаженості дошкільних навчальних закладів, зокрема, найбільше у Волинській, Львівській, Івано-Франківській і Чернівецькій областях.

Міністерство освіти і науки України продовжує шукати шляхи вирішення цієї

проблеми з нестачею місць у закладах дошкільної освіти залежно від реальних можливостей кожного регіону і населеного пункту [10]. У зв'язку із цим протягом 2017 р. було прийнято низку нормативних актів, які розширили права і можливості приватних дошкільних навчальних закладів, унормували певні фінансові відносини між їх власниками і державою. Також 6 грудня 2017 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України було затверджено план дій на 2017-2019 рр. про поетапне створення додаткових місць у закладах освіти для дітей дошкільного віку [5].

Очікується, що найближчим часом ці та інші введені зміни позитивно позначаться на розвитку мережі дошкільної освіти.

Висновки. Наразі в Україні відмічається стабільне зростання народжуваності, разом із цим збільшився попит на послуги дошкільної освіти. Україна зіткнулася з проблемою виникнення черг у ДНЗ, оскільки існуюча мережа дошкільної освіти не дозволяє повною мірою задовольнити потреби населення.

Аналіз існуючої мережі ДНЗ показав, що діти з різних регіонів мають нерівномірну забезпеченість місцями. Одні області мають великі черги з бажаних отримати місце в дитсадку, інші області мають вільні місця.

Проблема забезпечення населення України мережею ДНЗ залишається відкритою. У чергах в українські дитячі сади перебувають майже 47 тис. дітей, також зберігається тенденція перевантаженості цих закладів.

Для створення умов нормативної забезпеченості дітей дитячими дошкільними закладами необхідне повернення площ переданих в оренду дитячих садків, збільшення обсягу будівництва нових та модернізація існуючих. Необхідно проводити моніторинг використання будівель дитячих закладів, що наразі не використовуються за призначенням, але відповідають санітарним вимогам за площею території та умовами дотримання радіусів доступності, з подальшим розглядом можливості відновлення їх

основної функції та відповідною компенсацією організаціям на площах існуючої забудови.

На нових житлових масивах одними з найважливіших об'єктів соціальної інфраструктури мікрорайонного значення повинні стати дитячі дошкільні заклади. Особливу увагу слід приділити моніторингу територій, на яких здійснено вибіркову забудову, оскільки у зв'язку з введенням в експлуатацію житлових будинків

збільшується навантаження на вже існуючі освітні заклади.

Актуальним завданням постало створення та забезпечення рівних стартових можливостей для дітей з різних соціальних груп та верств населення перед початком навчання у школі, що вимагає пошуку можливостей гарантованого забезпечення дошкільними закладами всіх сімей міста, які мають дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про дошкільну освіту : Закон України від 11 липня 2001 р. № 2628-III : за станом на 04.11.2018 р. / Верховна Рада України // Законодавство України. Офіційний веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>. – Перевірено: 14.02.2019.
2. Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII : за станом на 19.01.2019 р. / Верховна Рада України // Законодавство України. Офіційний веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n1235>. – Перевірено: 14.02.2019.
3. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття») : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. № 896 : за станом на 29.05.1996 р. / Кабінет Міністрів України // Законодавство України. Офіційний веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>. – Перевірено: 14.02.2019.
4. Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. № 629 / Кабінет Міністрів України. – [Втрата чинності від 20.03.2014 на підставі Постанови Кабінету Міністрів України № 71 від 05.03.2014] // Законодавство України. Офіційний веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/629-2011-%D0%BF>. – Перевірено: 14.02.2019.
5. Про затвердження плану дій на 2017-2019 роки поетапного створення додаткових місць у закладах освіти для дітей дошкільного віку : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 871-р : за станом на 23.01.2019 р. / Кабінет Міністрів України // Законодавство України. Офіційний веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/871-2017-%D1%80>. – Перевірено: 14.02.2019.
6. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частини третьої статті 53 Конституції України "держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах" (справа про доступність і безоплатність освіти) : Рішення Конституційного Суду України № 5-рп/2004 від 4 березня 2004 року по справі № 1-4/2004 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 11. – Ст. 674. – С. 72. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/v005p710-04>. – Перевірено: 14.02.2019.
7. Стратегія розвитку міста Києва до 2025 року (редакція 2011 року) / Департамент економіки та інвестицій виконав. органу Київ. міської Ради (Київ. міської держадмін.) // Департамент економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської Ради (Київської міської державної адміністрації) – Режим доступу: <https://dei.kyivcity.gov.ua/content/strategiya-rozvytku-mista-kyieva-do-2025.html>. – Назва з екрану. – Перевірено: 14.02.2019.
8. Андріанова Г. А. Принципи архітектурно-планувальної організації об'єктів громадського обслуговування в умовах реконструкції житлових кварталів : дис. ... канд. архітектури : спец. 18.00.02 / Андріанова Ганна Анатоліївна. – Одеса, 2006. – 206 с.
9. Генеральний план м. Києва. Основні положення / [Броневицький С., Присяжнюк В., Дьомін М., Целовальник С., Куделін А., Нечаєва Т.] ; Виконав. орган Київ. міської ради (Київ. міс. держ. адмін.), Департамент містобудування та архітектури, Ін-т генер. плану м. Києва. – Київ : КМДА, 2015. – 134 с.
10. Дошкільна освіта // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/doshkilna-osvita>. – Назва з екрану. – Перевірено: 14.02.2019.
11. Дошкільні навчальні заклади. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/osv_rik/osv_u/dz_u.html. – Назва з екрану. – Перевірено: 14.02.2019.
12. Косарева А. В. Развитие социальной инфраструктуры как фактор регионального развития / А. В. Косарева // Экономика и менеджмент инновационных технологий. – 2014. – № 6. – Режим доступа: <http://ekonomika.snauka.ru/2014/06/5126>. – Проверено: 14.02.2019.

13. Кравчуновська Т. С. Комплексна реконструкція житлової забудови : організаційно-технологічні аспекти : монографія / Т. С. Кравчуновська. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2010. – 230 с.
14. Населення // Держстат України, 1998-2018. – Дата останньої модифікації: 25.07.2018. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/ds/nas_rik/nas_u/nas_rik_u.html. – Назва з екрану. – Перевірено: 14.02.2019.
15. Хаджалова Х. М. Развитие социальной инфраструктуры региона в повышении качества жизни / Х. М. Хаджалова // Труд и социальные отношения. – 2011. – № 2. – С. 105–112.
16. Юрчишин О. М. Об'єкти дитячого дошкільного та позашкільного виховання надмалої місткості в житловому середовищі : автореф. дис. ... канд. архітектури : спец. 18.00.02 / Юрчишин Оксана Михайлівна ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». – Львів, 2009. – 19 с.
17. Lambeck R. Urban construction project management / R. Lambeck, J. Eschemuller. – New York : McGraw-Hill, 2008. – 480 p – Режим доступу: <https://www.amazon.com/Urban-Construction-Project-Management-McGraw-Hill/dp/0071544682>. – Перевірено: 14.02.2019.
18. Sidney M. L. Project management in construction / Sidney M. L. – New York : McGraw-Hill, 2006. – 402 p. – Режим доступу: https://www.amazon.com/Project-Management-Construction-Seventh-Sidney/dp/1259859703/ref=dp_ob_image_bk. – Перевірено: 14.02.2019.
19. System of project multicriteria decision synthesis in construction / V. Sarka, E. K. Zavadskas, L. Ustinovicus, E. Sarkiene, C. Ignatavicius // Technological and Economic Development of Economy : Baltic Journal on Sustainability. – 2008. – Vol. 14. – № 4. – P. 546–565.

REFERENCES

1. Verkhovna Rada Ukrainy. *Pro doshkilnu osvitu: zakon Ukrainy vid 11 lypnia 2001 r. №2628-III: za stanom na 04.11.2018 r.* [On approval of preschool education: Ukrainian law dated July 11, 2001, no. 2628-III: as of November 4, 2018]. *Zakonodavstvo Ukrainy. Ofitsiyni veb-portal* [Legislation of Ukraine. Official web portal]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> [Accessed 14 February 2019]. (in Ukrainian).
2. Verkhovna Rada Ukrainy. *Pro osvitu: zakon Ukrainy vid 5 veresnia 2017 r. №2145-VIII: za stanom na 19.01.2019 r.* [On approval of education: Ukrainian law dated September 5, 2017, no. 2145-VIII: as of January 19, 2019]. *Zakonodavstvo Ukrainy. Ofitsiyni veb-portal* [Legislation of Ukraine. Official web portal]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n1235> [Accessed 14 February 2019]. (in Ukrainian).
3. *Pro Derzhavnu natsionalnu prohramu "Osvita": "Ukraina XXI stolittia"* [On approval of the State National Program "Education": "Ukraine of XXI Century"]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 3 lystopada 1993 r. № 896: za stanom na 29.05.1996 r.* [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 3, 1993, no. 896: as of May 29, 1996]. *Zakonodavstvo Ukrainy. Ofitsiyni veb-portal* [Legislation of Ukraine. Official web portal]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF> [Accessed 14 February 2019]. (in Ukrainian).
4. *Pro zatverdzhennia Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy rozvytku doshkilnoi osvity na period do 2017 roku* [On Approval of the State Target Social Program for the development of preschool education for the period until 2017] *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13 kvitnia 2011 r. № 629* [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 13, 2011, no. 629]. [Invalid as of March 20, 2014 on the basis of the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine no. 71 dated March 5, 2014]. *Zakonodavstvo Ukrainy. Ofitsiyni veb-portal* [Legislation of Ukraine. Official web portal]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/629-2011-%D0%BF> [Accessed 14 February 2019]. (in Ukrainian).
5. *Pro zatverdzhennia planu dii na 2017-2019 roky poetapnoho stvorennia dodatkovykh mistv u zakladakh osvity dlia ditei doshkilnoho viku* [On approval of the action plan for 2017-2019 phased creation of additional places in educational institutions for preschool children]. *Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 6 hrudnia 2017 r. №871-r: za stanom na 23.01.2019 r.* [Regulation of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 6, 2017 no. 871-r: as of January 23, 2019]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/871-2017-%D1%80> [Accessed 14 February 2019]. (in Ukrainian).
6. *Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym podanniam 50 narodnykh deputativ Ukrainy pro ofitsiine tlumachennia polozhen chastyny tretoi statti 53 Konstytutsii Ukrainy «derzhava zabezpechuie dostupnist i bezoplatnist doshkilnoi, povnoi zahalnoi serednoi, profesiino-tekhnichnoi, vyshchoi osvity v derzhavnykh i komunalnykh navchalnykh zakladakh» (sprava pro dostupnist i bezoplatnist osvity)* [Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case on the constitutional submission of 50 people's deputies of Ukraine on the official interpretation of the provisions of part three of the Article 53 of the Constitution of Ukraine "the state ensures the availability and free of charge of pre-school, full secondary, vocational, higher education in state and municipal educational institutions" (the case of accessibility and free education)]. *Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy № 5-rp/2004 vid 4 bereznia 2004 po spravi № 1-4/2004* [Decision of the Constitutional Court of Ukraine no. 5-rp/2004 dated March 4, 2004 of the case no. 1-4/2004]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy* [Official Bulletin of

- Ukraine], 2004, iss. 11, item 674, 72 p. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/v005p710-04> [Accessed 14 February 2019]. (in Ukrainian).
7. *Stratehiia rozvytku mista Kyieva do 2025 roku (redactsiia 2011 roku)* [Strategy of Kyiv development until 2025 (editorship of 2011)]. *Departament ekonomiky ta investysii vykonavchoho orhanu Kuivskoi miskoi rady (Kyivskoi miskoi derzhavnoi administratsii)* [Department of Economics and Investment of the executive body of the Kyiv City Council (Kyiv City State Administration)]. Available at: <https://dei.kyivcity.gov.ua/content/strategiya-rozvytku-mista-kyieva-do-2025.html> [Accessed 14 February 2019]. (in Ukrainian).
 8. Andrianova H.A. *Pryntsypy arkhitekturno-planivalnoi organizatsii ob'ektiv hromadskoho obsluhovuvannia v umovakh rekonstruksii zhytlovykh kvartaliv: dys. ...Kand. arkhitektury: spec. 18.00.02* [Principles of architectural and planning organization of objects of public service in conditions of reconstruction of residential quarters: D. Ph.thesis in architecture: spec. 18.00.02]. Odesa, 2006, 206 p.
 9. Bronevytskyi S., Prysiazhniuk V., Domin M., Tselovalnyk S., Kudelin A. and Nechaieva T. *Heneralnyi plan m. Kyiva. Osnovni polozhennia* [General plan of the Kyiv. The main regulations]. Kyiv: KMDA Publ., 2015, 134 p. (in Ukrainian).
 10. *Doshkilna osvita* [Preschool education]. *Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy* [Ministry of education and science of Ukraine]. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/tag/doshkilna-osvita> [Accessed 14 February 2019]. (in Ukrainian).
 11. *Doshkilni navchalni zaklady* [Preschool educational institutions]. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/osv_rik/osv_u/dz_u.html [Accessed 14 February 2019]. (in Ukrainian).
 12. Kosareva A.V. *Razvitiye sotsialnoi infrastruktury kak factor regionalnogo razvitiya* [Development of social infrastructure as a factor of regional development]. *Ekonomika i menedzhment innovatsionnykh tekhnologiy* [Economics and management of innovative technologies], 2014, iss. 6. Available at: <http://ekonomika.snauka.ru/2014/06/5126> [Accessed 14 February 2019]. (in Russian).
 13. Kravchunovska T.S. *Kompleksna rekonstruksiiia zhytlovoi zabudovy: organizatsiino-tekhnolohichni aspekty* [Complex reconstruction of residential development: organizational and technological aspects]. Dnipropetrovsk: Nauka i osvita, 2010, 230 p. (in Ukrainian).
 14. *Naselennia* [Population] *Derzhstat Ukrainy* [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/ds/nas_rik/nas_u/nas_rik_u.html [Accessed 14 February 2019]. (in Ukrainian).
 15. Khadzhalova Kh.M. *Razvitiye sotsialnoy infrastruktury regiona v povyshenii kachestva zhizni* [The development of social infrastructure in the region to improve the quality of life]. *Trud i sotsialnyye otnosheniya* [Labour and social relationships], 2011, iss. 2, pp. 105–112.
 16. Yurchyshyn O.M. *Ob'ekty dytiachoho doshkilnoho ta pozashkilnoho vykhovannia nadmaloi mistkosti v zhytlovomu seredovyshchi: avtoref. diss... kand. arkhitektury: spets. 18.00.02* [Objects of preschool and alternative education of a super-large capacity in a living environment: extended abstract of D. Ph. thesis in architecture: spec. 18.00.02]. Lviv, 2009, 19 p.
 17. Lambeck R. and Eschemuller J. *Urban construction project management*. N.Y., McGraw-Hill Publ., 2008. 480 p. Available at: <https://www.amazon.com/Urban-Construction-Project-Management-McGraw-Hill/dp/0071544682> [Accessed 14 February 2019].
 18. Sidney M.L. *Project management in construction*. N.Y., McGraw-Hill Publ., 2006, 402 p. Available at: https://www.amazon.com/Project-Management-Construction-Seventh-Sidney/dp/1259859703/ref=dp_ob_image_bk [Accessed 14 February 2019].
 19. Sarka V., Zavadskas E.K., Ustinovicus L., Sarkiene E. and Ignatavicius C. *System of project multicriteria decision synthesis in construction*. Technological and Economic Development of Economy: Baltic Journal on Sustainability, 2008, vol. 14, no. 4, pp. 546–565.

Рецензент: Заяць Є. І., д-р техн. наук, доц.

Надійшла до редколегії: 15.08.2018 р.